

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Кошуцька Орина Олександрівна, Тучак Олександра Іванівна ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	191
Кривінок Вікторія, Сергієнко Юлія РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ТА РОЗПОДІЛ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	195
Кривуля Єлизавета Олександрівна, ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ В СІМЕЙНИХ СПОРАХ	199
Ліщук Софія Олександрівна, ЗАХИСТ ГІДНОСТІ, ЧЕСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ОСІБ	203
Маркасова Лілія Вячеславівна, РИМСЬКЕ ПРАВО СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	207
Матвєєва Олена Андріївна, ПРАВО НА НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ.....	212
Мельник Тетяна Романівна, ПРАВА ПРИВАТНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА КОМПЕНСАЦІЮ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	216
Мерчанський Іван Русланович, ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ..	218
Нестерук Катерина Олегівна, НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ (ПРАКТИКА ЄСПЛ)	221
Новак Юлія Іванівна, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	224
Паньковець Євгеній Степанович, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА НА СПІЛКУВАННЯ З ОДНИМ ІЗ БАТЬКІВ, ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО, В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	228
Полегенька Вікторія Сергіївна, Ковбасюк Владислав Олександрович, ПИТАННЯ АЛІМЕНТНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ УМОВАХ	232
Рабоча Олександра Юріївна, Постояк Катерина Миколаївна МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГОЛЮВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ.....	235
Рошиян Аліна Юріївна, Давиденко Ангеліна Максимівна, ВИРІШЕННЯ БАТЬКАМИ ПИТАНЬ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ	238
Сковородецька Тетяна Віталіївна, ПРАВоздатність та дієздатність фізичних осіб за римським приватним правом	244

коли записи були засвідчені печатками семи осіб (п'ять свідків, ваговщик, покупець).

Римське право, визнаючи свободу спадкування, закріпило інститут необхідного спадкування. Закон передбачав пряму згадку про всіх дітей, у тому числі і емансипованих. Спадкове право було і є важливою галуззю цивільного права, яка потребує детальної регламентації.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Калюжний Р. А., Яшурицький Ю. В. Основи римського приватного права: курс лекцій Київ :ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. –184 с.
2. Абрамов М. В. Щодо підстав усунення від права на спадкування в римському праві. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 219-222.
3. Вовк В. М. Римське приватне право. Київ:2014.240с.
4. Абібулаєва Т. Г. Особливості спадкування боргу в римському праві. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 107-111.
5. Кобзар В. В. Актуальні проблеми римського права при правового регулюванні спадкування за заповітом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 32. С. 45–48.
6. Орач Є. М., Тищик Б. Й. Римське приватне право. URL: <http://www.info-library.com.ua/bookstext7631.html>

Матвєєва Олена Андріївна,
студентка 1-го курсу магістратури факультету цивільної та
господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

ПРАВО НА НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ

Глобальна мережа Інтернет, як найдосконаліший інструмент інформаційного обміну, створила безпрецедентні можливості для реалізації фундаментальних прав людини. Зокрема, вона стала ефективним інструментом для здійснення свободи думки, слова та інформації, відіграючи ключову роль у процесах суспільної комунікації та захисту прав і свобод громадян.

Визнання права на доступ до Інтернету як невід'ємного права людини є логічним наслідком сучасних реалій. Це право має свої корені в загальновизнаних міжнародно-правових актах.

Так, стаття 19 Загальної декларації прав людини проголошує право кожної людини на свободу думки, совісті та релігії, що включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань і свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і без обмежень [1].

Аналогічні положення закріплені в статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує право на свободу вираження поглядів, включаючи свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади [2].

Європейський суд з прав людини неодноразово підкреслював, що доступ до Інтернету є невід'ємною складовою реалізації фундаментальних свобод, зокрема свободи вираження поглядів. Як зазначено у справі «Таймс Ньюспейперз Лтд. проти Сполученого Королівства», глобальна мережа сприяє поширенню інформації та формуванню громадянського суспільства [3]. Ця позиція знаходить своє відображення і в міжнародних документах, таких як резолюція Ради ООН з прав людини, яка закликає держави забезпечувати доступ до Інтернету та розвивати засоби комунікації [5]. Таким чином, обмеження доступу до мережі суперечать сучасним міжнародним стандартам у галузі прав людини.

Інтернет став ефективним інструментом для мобілізації громадської думки та впливу на політичні процеси на міжнародному рівні. Громадський резонанс, породжений онлайн-активністю, все частіше спонукає політиків та бізнес-лідерів до дій, спрямованих на захист прав людини. Події в Білорусі 2020 року стали яскравим підтвердженням цього явища, продемонструвавши, як обмеження доступу до мережі можуть спровокувати масштабні протести та міжнародну реакцію.

Інтернет, як сучасна інфраструктура комунікації та інформаційного обміну, перетворився на невід'ємну складову реалізації широкого спектру громадянських і політичних прав. Від проведення виборів в онлайн-форматі до захисту прав споживачів – глобальна мережа забезпечує нові можливості для участі в суспільному житті. Її багатofункціональність виходить за рамки традиційного розуміння свободи слова, охоплюючи економічні, соціальні та культурні аспекти життя суспільства.

Виникає питання щодо юридичної природи права на доступ до Інтернету. Резолюція 16/4 Ради ООН з прав людини 2011 року чітко

визначає два його основних компоненти: доступ до інформаційних ресурсів та використання мережі як засобу комунікації [4]. Таким чином, це право має багатогранний характер, охоплюючи як технічну можливість підключення до мережі, так і свободу отримувати та поширювати інформацію. Сприяючи інтеграції в глобальний інформаційний простір, доступ до Інтернету сприяє розвитку суспільства.

Право на доступ до Інтернету слід розглядати як похідне від інших фундаментальних прав людини, таких як право на здоров'я та приватне життя. Це означає, що воно є невід'ємною частиною реалізації цих прав і забезпечує їх ефективний захист. Багато конституційних прав, зокрема в Україні, тісно пов'язані з доступом до Інтернету, і обмеження цього доступу може суттєво ускладнити їх реалізацію.

Інтернет, завдяки своїй швидкості, глобальному охопленню та відносній анонімності, став потужним інструментом для об'єднання людей та мобілізації громадськості. Його потенціал у вирішенні глобальних проблем очевидний. Однак, ця ж відкритість робить Інтернет вразливим до зловживань та призводить до посилення державного контролю. Прагнення обмежити поширення інформації, що суперечить державній політиці, призводить до цензури та порушення фундаментального права на свободу вираження поглядів. Яскравими прикладами є Китайська Народна Республіка, де державна влада здійснює тоталітарний контроль над Інтернетом, фільтруючи контент за допомогою «Великого китайського файрвола» на основі чорних списків і ключових слів, і Північна Корея, де громадянам фактично відмовлено в доступі до Інтернету.

Впровадження таких механізмів створює ризик обмеження фундаментальних свобод, зокрема свободи слова та доступу до інформації. Як зазначає Рада ООН з прав людини, «права, якими ми користуємося в реальному світі, повинні бути гарантовані і в цифровому просторі, без будь-яких обмежень за географічною ознакою».

Питання визнання права на доступ до Інтернету як самостійного права людини в Українському законодавстві залишається предметом наукової дискусії. Відсутність консенсусу щодо його нормативно-правового закріплення свідчить про складність та багатогранність цього питання. Незважаючи на значний прогрес у розвитку інформаційних технологій, доступ до Інтернету в Україні досі не є універсальним та якісним. Науковці та юристи висувають різні пропозиції щодо правового статусу цього права: від закріплення його в Консти-

туції України до визнання як особистого немайнового права, регульованого Цивільним законодавством.

Отже, на нашу думку, право на доступ до Інтернету, хоча й тісно пов'язане з іншими фундаментальними свободами, такими як свобода слова, все ж є самостійним і невід'ємним правом людини, визнаним на міжнародному рівні. Його багатогранність та взаємозв'язки з іншими правами створюють складну правову конструкцію, яка потребує детального аналізу та законодавчого закріплення на національному рівні. Незважаючи на різноманітність національних умов, держави несуть спільну відповідальність за забезпечення цього права, враховуючи його ключову роль у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. Рада Європи від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_004.
3. «Компанія Times Newspapers Ltd. Проти Сполученого Королівства» : Рішення Європейського суду з прав людини від 10 березня 2009 р. URL: [https://protocol.ua/ua/kompaniya_tayms_nyuspeypers_ltd_proti_spoluchenogo_korolivstva_\(1_i_2\)_times_newspapers_ltd_v_united_kingdom_\(1_and_2\)_st_10_konvenii_zayavi_3002_03_i_23676_03_vid_10_bereznia_2009_roku\)](https://protocol.ua/ua/kompaniya_tayms_nyuspeypers_ltd_proti_spoluchenogo_korolivstva_(1_i_2)_times_newspapers_ltd_v_united_kingdom_(1_and_2)_st_10_konvenii_zayavi_3002_03_i_23676_03_vid_10_bereznia_2009_roku)).
4. Мукомела І. В. Право на доступ до Інтернету: проблеми визначення та забезпечення. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 4(87) С. 77–82.
5. Про сприяння, захист та здійснення прав людини в Інтернеті : резолюція Ради ООН з прав людини від 5 лип. 2012 р. URL: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session20/Pages/ResDecStat.aspx>.